

وزارت آموزش و پرورش
سازمان آموزش و پرورش استان
اداره آموزش و پرورش شهرستان

عنوان اقدام پژوهی

راهکارهایی برای مشارکت بیشتر انجمن اولیا و مدرسه

گردآورنده و تنظیم

بهار ۹۷

چکیده

در برنامه دوم توسعه ، بحث مشارکت در آموزش و پرورش به صورت ساختاری دیده شد و بعد از آن معاون توسعه ی مشارکت های مردمی در وزارت آموزش و پرورش برای تحقق مشارکت در آموزش و پرورش تاسیس شده و علت آن نیز علاوه بر مبانی دینی و قرآنی و سیره و سنت معصومان . با توجه به اینکه آموزش و پرورش امری ملی است احتیاج به عزم و تلاش ملی دارد و این تلاش نیازمند به مشارکت نهادها و سازمانها و مردم می باشد.

آنچه امروزه انجام مشارکت را در یک جامعه با معنی می سازد اراده و خواست مردم در انجام آن می باشد و زمانی این امر تحقق می یابد که عناصر آگاهی مشارکت و تضمین نحوه مشارکت مورد توجه قرار گیرد و اگر انسانها از نحوه مشارکت و نیاز به آن اطمینان حاصل نمایند قطعا در آن شرکت خواهند کرد. می توان به منظور جلب مشارکت و تامین منابع مالی مورد نیاز آموزش و پرورش از رسانه های گروهی، بر پایی کلاس آموزش خانواده، تشویق خانواده ها به مطالعه ی نشریات آموزشی و تربیتی ، برپایی نمایشگاهی از حاصل کار و تلاش دانش آموزان و دعوت اولیا جهت بازدید استفاده نمود.

لازم به ذکر است که هر چند حل مشکلات آموزش و پرورش بدون مشارکت خانواده ها و انجمن اولیا ممکن نیست به دلیل اینکه دولت به تنهایی قدرت اداره ی آموزش و پرورش را ندارد و مشارکت فکری و عملی مردم امری اجتناب ناپذیر است شوراهای آموزش و پرورش قادرند زمینه جلب و تقویت مشارکت های مردمی در برنامه ریزی ها و تصمیم گیری های آموزش و پرورش را فراهم آورند.

واژگان کلیدی :

شوراهای آموزش و پرورش ، خانواده ، تعلیم و تربیت ، مشارکت مردمی

فهرست مطالب

- ❖ مقدمه ۱
- ❖ مفهوم مشارکت و فرایند آن در آموزش و پرورش کشور ۲
- ❖ کاستی های درونی آموزش و پرورش و راه های رفع آن ۳
- ❖ شوراهای و نظام آموزشی ۷
- ❖ نقش شوراهای آموزش و پرورش در مشارکت و توسعه و تسهیل فعالیت های آموزشی ۸
- ❖ برنامه های دفتر توسعه مشارکت های مردمی و امور شوراهای وزارت آموزش و پرورش ۱۱
- ❖ شیوه های جلب و جذب مشارکتهای مردمی در آموزش و پرورش ۱۳
- ❖ انجمن اولیا و مربیان ۱۴
- ❖ کلاسهای آموزش خانواده ۱۵
- ❖ گسترش راه های جلب مشارکت و تامین منابع مالی ۱۶
- ❖ نتیجه گیری ۲۰
- ❖ پیشنهادات ۲۱
- ❖ منابع ۲۳

تاریخچه قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش

قانون مذکور در تاریخ بیست و ششم دی ماه سال ۱۳۷۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید که با توجه به محتوای آن می توان گفت در بیش از یکصد تجربه قانونگذاری در کشورمان، قانونی با این جامعیت و با نگاه تمرکز زدایی به تصویب نرسید و این از مصوبات تاریخی دوره چهارم مجلس است. مطابق ماده یک قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش، اهداف این قانون عبارتند از: تحقق مشارکت مردم. نظارت آنها در امر آموزش و پرورش، بهره گیری از کلیه منابع و امکانات جهت تاسیس، توسعه و تجهیز فضاهای آموزشی و پرورشی و ایجاد تسهیل در فعالیت های اجرایی آموزش و پرورش. علاوه بر اهداف فوق که در یک ماده از قانون لحاظ شده است با دقت در سایر موارد می توان اهداف دیگری را نیز رصد و فهرست کرد، از جمله: تحقق عدالت آموزشی، تمرکز زدایی در تصمیمات، توجه به مدرسه محوری، تامین منابع مالی غیر دولتی برای برنامه ریزی و

پس از تصویب قانون و تدوین آیین نامه ها و دستورالعمل ها، اقدامات اجرایی برای راه اندازی شوراهای آغاز شد و اولین شورای برنامه ریزی کشور در تاریخ ۱۳۷۴/۳/۸ در استان کرمان شکل گرفت که تا پایان سال ۱۳۸۵ تعداد ۶۹۹ شورای آموزش و پرورش در استان ها، شهرستان ها و مناطق آموزشی کشور تشکیل شد.

باید توجه داشت قبل از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی در سال ۱۳۴۸ نیز قانونی تحت عنوان شوراهای مناطق برنامه ریزی به تصویب مجلسین در دوره طاغوت رسید که نه تنها در ترکیب اعضا و شرح وظایف و ظرفیت ها در سطح بسیار نازلی بود بلکه همان حد نازل نیز هیچگاه به اجرا در نیامد. سیاست راهبردی برای تحقق ظرفیت های متعدد و نیل به اهداف قانون عبارتند از:

الف. معرفی، تشریح و تبیین قانون

ب. محقق ساختن ظرفیت های قانون (زمینه های درون سازمانی)

ج. محقق ساختن ظرفیت های قانون (زمینه های برون سازمانی)

د. رفع محدودیت ها و ارتقاء ظرفیت های قانون

در راستای تحقق این سیاستهای راهبردی و متناسب با هر یک از آنها اقداماتی انجام گرفت که برخی از آنها، تقویت و تعمیق فعالیتهای گذشته بوده و تعداد کثیری از آنها نیز برای نخستین بار انجام شده است.

مفهوم مشارکت و فرایند آن در آموزش و پرورش کشور

مشارکت که از آن در حکم دخالت در فرایند تصمیم گیری، تصمیم سازی و فراگرد اندیشه و عمل یاد می شود موجب افزایش بهره وری در کار، یگانگی در میان مردم، کاهش سرخوردگی، کاهش مقاومت، افزایش اعتماد مردم سالاری و بالندگی انسان ها، از بین رفتن ترس و وحشت ناشی از تنهایی روانی، در هم شکستن فرهنگ سکوت، شکوفا شدن خلاقیت و سرانجام توسعه ی همه جانبه می گردد. متأسفانه گسترش و تحقق نیافتن مفهوم مشارکت به طور واقعی در آموزش و پرورش، جدایی بین مردم و دولت و مردم با مردم را به همراه آورده است. در حالی که مفهوم مشارکت به دلایل گوناگون از جمله بالا بودن انگیزه ی دینی، خدمت به هممنوع، علاقه به گسترش علم و دانش در فرهنگ این کشور سابقه ی دیرینه دارد. در حال حاضر، گرچه ظاهراً مشارکت به صورتهای مختلفی از جمله وقف، انجمن اولیا و مربیان، معاونت مشارکتهای مردمی، جهاد مدرسه سازی، بنیاد پانزده خرداد، مدارس غیر انتفاعی، شوراهای آموزش و پرورش، مشارکت دستگاه های دولتی و غیر دولتی جریان دارد با توجه به تنگناها و مشکلات موجود در آموزش و پرورش به نظر می رسد مشارکت مردم در آموزش و پرورش شکل نهادی به خود نگرفته است.